

Erkki
Kemppainen

Kohti tuntemattomia maita

Miniesseitä
maailmanfilosofiasta

Kohti tuntemattomia maita

Erkki Kemppainen

**KOHTI
TUNTEMATTOMIA
MAITA**

MAAILMANFILOSOFISIA
MINIESEITÄ

© 2026 Erkki Kemppainen
Taitto ja kansi: Books on Demand
Takakannen valokuva: Erkki Kemppainen
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-89-8752-9

ALKUSANAT

Maailma on vaikea, mutta niin kiinnostava. Olen yrittänyt selviytyä siinä, tehdä osani, ja olla kiitollinen siitä, mitä on.

Tämä kirja koostuu kokemuksistani ja siitä mitä olen oppinut, tutkinut ja ajatellut. Ensimmäisessä luvussa hahmottelen elämänkulkuani. Se on yksi juuri sille, mitä olen ajatellut. Myös opiskelu, elämäkokemus, työkokemus, matkat ja tutkimus ovat vaikuttaneet elämääni. Kaikki ei kuitenkaan seuraa niistä, vaan ajattelu on myös uutta luovaa.

Muiden lukujen lähtökohta on jokin maa, mutta en kirjoita opasta, historiaa tai maa-analyysia. Jokin piirre kussakin maassa toimii virikkeenä jollekin idealle, käsitteelle tai laajemmalle konseptille tai teemalle tai usealle teemalle, joita pidän tärkeänä tässä maailmassa. Ideat koskevat elämää, yhteiskuntaa tai historiaa. Myös työelämästä ja hallinnosta on huomioita ja muistumia. Monet niistä ovat hyvin yksinkertaisia. Ne kertovat siitä, miten yhteinen maailma on mahdollinen.

Maat ovat Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenmaita, paitsi kaksi maata, Palestiinalaisalue ja Vatikaani, jotka ovat YK:n tarkkailijajäseniä.

Tämän kirjan käsikirjoituksen joitakin osia ovat kommentoineet vanhat ystäväni, professori emeritus Mikko Mäntysaari, sinologi, suomentaja, toimittaja Pertti Seppälä ja monissa Yhdistyneisiin kansakuntiin jossakin yhteydessä olevissa organisaatioissa asiantuntijana ja johtajana työskennellyt maantieteilijä FD Juha Uitto. En voi mitenkään esitellä kaikkia hyviä työtovereitani, yhteistyökumppaneita ja ystäviäni. Mainitsen joitakin heistä siinä asiayhteydessä, mihin he liittyvät. Kiitän mitä syvimmin heitä ja muita, joiden kanssa olen keskustellut tämän kirjan teemoista.

Tampereella 15.12.2025

Erkki Kemppainen

Sisällys

1. Suomi, elämäni maa.....	9
2. Alankomaat katsoo ympärilleen.....	24
3. Albania avautuu	27
4. Andorra karujen vuorten keskellä	28
5. Arabiemiraatit muutoksessa.....	30
6. Australia kaukana ja lähellä.....	34
7. Argentiina, amerikkalainen ja eurooppalainen	35
8. Armenia, vanha kristitty maa.....	42
9. Azerbaidžan, kaupan ja valloittajien reitillä	47
10. Bahrain, Persianlahdella.....	50
11. Belgia, verkostojen keskellä.....	52
12. Bosnia ja Hertsegovina: kulttuurien rinnakkaiselo ja törmäyksiä	56
13. Brasilia muodostaa paikkaansa maailmassa	58
14. Bulgaria, pysähdys junamatkalla	61
15. Dominikaaninen tasavalta kirjoittaa reseptin	64
16. Egypti, Niilin lahja.....	68
17. Espanja, globaali kulttuuri.....	74
18. Etelä-Afrikka, mahdollisuuksien maa.....	77
19. Fidži kehittyy Tyynellämerellä	79
20. Filippiinit on hämmentävä	82
21. Georgia itsenäisenä Etelä-Kaukasuksella	85
22. Indonesia, perinteitä nykyajassa.....	87
23. Intia: ”No problem, only some trouble”	90
24. Irlanti, yhteisöllinen maa	96
25. Islanti, rauhallisten ihmisten ja tuliperäisen luonnon maa.....	98
26. Israel, sovinto vai konflikti?	100
27. Italia Euroopan historian polulla	101
28. Itävalta, taiteen ja tieteen maa.....	105
29. Japani: hetken merkitys	107
30. Kanada, ystävä.....	109
31. Kazakstan, paimentolaisten perillisiä.....	111
32. Kiina: vanha ja uusi silkkitie.....	113
33. Korean tasavalta jaetulla niemimaalla.....	117
34. Kreikka, menneisyyttä ja tulevaisuutta.....	120
35. Kroatia, valloituksia ja diplomatiaa.....	128
36. Kypros, jaettu saari.....	131
37. Latvia, Itämeren kauppias.....	133
38. Liechtenstein, pieni ja vauras.....	134

39. Liettua, kulttuuri kansojen puristuksessa	136
40. Luxemburg, pieni suuri eurooppalainen	138
41. Malesia kulttuurina kulttuurien keskellä.....	139
42. Malta, saari valloittajien ja kulttuurien valtavyylällä.....	145
43. Marokko Välimeren ja Atlantin rannalla.....	147
44. Mauritius, monien kielten puhujia	149
45. Meksiko on raju maa.....	152
46. Monaco, rahaväylien serpentiinejä	156
47. Montenegro vuorten välissä ja kulttuurien rajoilla	157
48. Norja, vuonojen ja vuorten maa	159
49. Palestiinalaisalue, rauhan odotusta.....	162
50. Pohjois-Makedonia, vanhan kulttuurin uusi valtio	163
51. Portugali, maailmankylä.....	165
52. Puola, monta Puolaa.....	168
53. Ranska, monien taitojen maa	171
54. Romania, kulttuurivaikutteiden keskellä.....	177
55. Ruotsi ja Ruotsin identiteetti.....	181
56. Saksa: filosofiaa sotien varjosta.....	184
57. Saksan demokraattinen tasavalta yhdistyi Saksaan	188
58. Samoa: jakautunut maa	191
59. San Marino: itsenäinen historian melskeissä	195
60. Serbia, keskellä Balkania.....	196
61. Singapore muodostaa identiteettiä.....	199
62. Slovakia, junalla.....	205
63. Slovenia Euroopassa	209
64. Sveitsi, Alppimaa.....	210
65. Tanska, vapauksia ja velvollisuuksia	213
66. Thaimaa, perinteitä ja nykyaikaa.....	215
67. Tonga on kaukana	217
68. Tšekki Keski-Euroopassa	218
69. Turkki ja rehellinen kauppias Istanbulissa	221
70. Ukraina kulttuurien kamppailussa.....	227
71. Unkari, ajankuvia	230
72. Uusi-Seelanti, keskellä kaukana	233
73. Vatikaanivaltio: monta tasoa.....	236
74. Venäjä ja sen itseymmärrys	239
75. Viro Itämeren aikakausten laineilla	244
76. Yhdistynyt Kuningaskunta kerroksineen.....	246
77. Yhdysvallat: unelmia ja todellisuuksia.....	250
Jälkisanat.....	257

1. SUOMI, ELÄMÄNI MAA

Isäni on Kainuusta ja äitini Hämeestä. Minä olen syntynyt Savossa Pieksämäellä vuonna 1953. Isä oli siellä kauppalankamreeri. Vanhempani olivat tavanneet yhteiskunnallisessa korkeakoulussa Helsingissä Franzeniassa. Isästäni tuli siellä sosionomi ja äidistäni sosiaalihuoltaja.

Kun olin noin vuoden ikäinen, isä valittiin Laihian kunnanjohtajaksi ja muutimme sinne. Lapsuuteni aikana äiti oli kotona minun ja veljeni kanssani. Aiemmin hän oli ollut töissä muutamassa kunnassa. Myöhemmin hän teki toimistotöitä seurakunnassa.

Varhaislapsuudessa kaverit olivat tärkeitä. Siitä on hyviä muistoja. Myös leikit ja mielikuvitus olivat osa elämää. Kouluvuosina koulunkäynnistä tuli keskeinen arkielämän sisältö. Tunnistin, että spontaanisuus kouluvuosien mukana väheni.

Noin kymmenen vuoden jälkeen isä valittiin Hämeenkyrön kunnanjohtajaksi ja muutimme sinne. Siirryin juuri silloin oppikouluun. Keskikoulun vuosina olin kiinnostunut tekniikasta. Luin Tekniikan Maailmaa ja rakentelin kaikenlaista pientä, kuten transistoriradion muovikoteloon, joka toimi kyllä ja sieltä kuului puhetta, mutta niin hiljaa, ettei sillä ollut mitään käyttöä. Harrastin myös dx-kuuntelua. Oli kyllä sävähdyttävää kuulla radiosta ”This is HCJB, The Voice of Andes, Quito, Ecuador, South America”.

Kesäisin ajelimme vanhempieni kotipaikoille Kainuuseen ja Hämeeseen, aina eri reittejä. Kerran ajoimme Kainuuseen Utsjoen kautta ja Lempäälään Hangon kautta. Tapasimme matkan varrella myös vanhempieni opiskelutovereita. Näin maakuntia ja pitäjiä. Oli mielenkiintoista huomata, miten maakunnat vaihtuivat hienovaraisesti toiseksi. Metsät, pellot ja rakennukset oli-

vat erilaisia. Savossa oli kiviset pellot, kivistä oli tehty aitoja. Tampereelta Vaasan suuntaan ajettaessa näki, missä kohtaa tuliin Pohjanmaalle.

Lukiessa menin matematiikkalinjalle ilman sen kummempaa miettimistä. Ehkä se oli virhe. Minulla oli matematiikassa yllättäen vaikeuksia. Jälkeenpäin ajatellen yksi osasy siihen oli se, että yritin opetella matematiikkaa enkä ajatellut sitä ongelman ratkaisuna. Jännitin ehkä hieman liikaa. Lukion aikaan kiinnosuin psykologiasta ja yhteiskuntatieteistä, osittain ajan ilmapiirin johdattamana. Filosofia tuli esiin ilman, että sitä nimesin filosofiaksi, ja lukiessani iltaisin paksua Ajatus, aate ja yhteiskunta-kirjaa. Meillä oli pieni ystäväpiiri, jossa valmistauduimme kokeisiin edellisenä iltana. Sillä oli merkitystä koulun käynnissä onnistumiselle. Valmistuin ylioppilaaksi Hämeenkyrön yhteiskoulusta.

Minulla ei ollut määrätietoista käsitystä ammatinvalinnasta. Veljelläni Karilla, minua nuoremmalla, oli selvempi suunnitelma. Hän opiskeli lääkäriksi ja perusti perheen. Hain moneen paikkaan ja pääsin Turun yliopistoon ja keskityin opinnoissa filosofiaan. Filosofian oppiaineen tilanne oli kiihkeä. Yliopistossa tuntui mannermaisen filosofian perinne ja vahva marxilainen vaikutus. Analyyttinen filosofia tuli filosofian laitokselle laajemmin professori Risto Hilpisen mukana. Seurasin opetusta ja luentoja mahdollisimman avarasti. Tietoni perusta alkoi Hilpisen logiikan luennoista ja Timo Airaksisen tieto-opin luennoista. Mannermaista filosofiaa edustivat Lauri Routilan luento Hegelin logiikasta, Lauri Rauhalan luentosarja ja jotkut muut luennot. Legendaarisia opettajia ja persoonia olivat Matti Juntunen ja Lauri Mehtonen. Kaikkia näitä seurasin jollakin tavalla. Suoritin appron syksyllä ja sen lisäksi kuuntelin muitakin kuin siihen kuuluvia luentoja. Tässä vastakkainasettelussa en omaksunut kumpaakaan puolta, vaan pyrin jonkinlaiseen synteysiin ja muodostin ideaaliksni analyttisen filosofian täsmällisyyden ja mannermaisen filosofian syvällisyyden yhdistämisen.

Ajattelin, että tässä vaiheessa käyn armeijan. Pohdin sitä intensiivisesti eettiseltä kannalta. Onko oikein osallistua tappamisen

mahdollisuuteen tähtäävään instituutioon? Päädyin siihen, että eettinen vastuu ei pääty siihen päätökseen, meneekö armeijaan vai ei. Sotilas ja siviilipalveluksessa oleva on yhtä lailla vastuussa toiminnastaan. Kumpikin voi myös joutua, paitsi fyysisesti, eettisesti vaikeisiin ja mahdottomiin tilanteisiin. Tällainen eksistentiaalinen tilanne on silloin eletävä. Näin ajattelen edelleen, mutta selvemmin: itsepuolustus on sallittua, mutta hyökkäys ei. Mutta toinen kysymys nousi päällimmäiseksi armeijassa. Palvelus oli yksinkertaisesti fyysisesti liian raskasta minulle. Olisin voinut palvella isänmaatani paremmin toisella tavalla. Hain kirjuriksi ja pääsinkin siihen tehtävään esikuntaan. Armeijan oppi minulle oli se, että näin totaalisen instituution sisältä päin. Esikunnassa huomasin, että jotkut ovat luonteeltaan humanisteja. Ylipäänsä näin, että johtamistyyliä on monia, parempia ja huonompia. Sotilaatkin ovat ihmisiä ja yksilöitä.

Siirryin Helsingin yliopistoon filosofian opiskelijaksi. Filosofia oli opintojeni pääintressi, mutta opiskelin laajasti ja kaksi tutkintoa. Helsingin yliopiston filosofian laitos oli suuntautunut yllättäväinkin vahvasti loogisen empirismin perinteeseen Eino Kailan ja muiden merkittävien filosofien perinteessä. Professori Ilkka Niiniluodon tieteenfilosofia oli tavallaan filosofian perusmaisema. Ludwig Wittgenstein oli myös laitoksella keskeinen tutkimuksen kohde. Heikki Kannisto tutki sitä aidon filosofin tavoin. Dosentti Lauri Rauhala oli sisäistänyt syvästi Edmund Husserlin ja Martin Heideggerin filosofian, vaikka hän ei pyrkinyt olemaan näiden filosofien tutkija, vaan kehittämään heidän pohjaltaan psykoterapian tieteenfilosofian. Kuuntelin tutkinnon ulkopuolella monia luentoja. Siihen aikaan erotettiin teoreettinen ja käytännöllinen filosofia. Opiskelin teoreettista filosofiaa, mutta kuuntelin monia luentoja myös etiikkaan ja yhteiskuntafilosofiaan keskittyvän käytännöllisen filosofian puolella ja ylipäänsä tutkintovaatimusten ulkopuolelta. Professori Jussi Tenkun luennot etiikan historiasta ja systemaattisesta etiikasta tarjosivat näiden alojen perusteet. Akateemikko G. H. von Wright toimi sillanrakentajana eri perinteiden välillä. Yleensä luennot eivät olleet silloin keskustelevia. Muodostimme muu-

taman ystävän kesken pienen keskusteluryhmän ja keskustelimme opettaja Tauno Nybergin kanssa. Siihen kuuluivat eri vaiheissa Markus Lammenranta, Timo Kaitaro, Kalervo Koskimies ja Antti Pietiäinen.

Ihanteeni oli edelleen analyttisen filosofian täsmällisyyden ja mannermaisen filosofian syvällisyyden yhdistäminen. Tämä ajattelu taustalla perehdyin enemmän Edmund Husserlin filosofiaan, jota myös fenomenologiaksi kutsutaan. Pro gradu tutkielmani otsikko oli *Fenomenologinen reduktio Edmund Husserlin filosofiassa*.

Sosiologiassa pääkiinnostukseni oli makrososiologia, sosiologian klassikot ja myös sosiaaliantropologia. Ystäväni Anita Kelles ja Erkki Viitanen ohjasivat ideani Sudanin tutkimukseen. Laudatur-tutkielmani otsikko oli *Oikeuden sosiaalisista ehdoista: Sudanin hallintojärjestelmän kehitys*. Tarkastelin siinä Sudanin hallinnon eri vaiheita ja muotoja Max Weberin auktoriteettikäsitteiden pohjalta. Hänen mukaansa auktoriteetti voi olla rationaalinen, traditionaalinen tai karismaattinen. Sain myös kuukauden stipendin Nordiska Afrikainstitutetiin Uppsalaan. Oli elämys siellä tutkia kaikki aineisto, mitä englanniksi Sudanista oli helposti saatavissa. Luin antropologisia tutkimuksia joistakin heimoista, Sudanin historiaa ja hallinnon vaiheita. Yksi huomio oli, että perinteellisissä yhteisöissä oikeuden, esimerkiksi sovittelun tarkoitus ei ole rangaistus, vaan yhteisöllisen konfliktin ratkaiseminen ja tasapainon palauttaminen yhteisöön. Tämä näkökulma on ollut mielessäni myöhemminkin. Laudaturseminaarissa professori Erik Allardt luonnehti työtäni sanomalla, että käytän empiriaa valaisemaan käsitteitä, en siis vaikutussuhteiden tutkimiseen.

Uskontotieteestä suoritin approbaturin. Se ei tarkastele uskontoja teologisesti, vaan empiirisesti, oikeastaan se on kulttuuriantropologiaa. Olli Alhon luennot olivat ilmiömäisiä. Olin luenut hänen kirjoituksiaan Parnassossa ja mahdollisuus kuunnella häntä oli oikeastaan yksi motiivi näihin opintoihin.

Rinnalla ja vuorotellen opiskelin myös oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Luennot olivat massaluentoja. Mitään vuorovai-

kutusta opettajien kanssa ei ollut muuta kuin yksissä oikeus-tapausharjoituksissa, yleisen oikeustieteen kurssilla Lammin biologisella asemalla ja jossakin seminaarissa. En ollut lainkaan innostunut näistä opinnoista, mutta ne näyttivät välttämättömiltä jonkinlaisen toimeentulon saamiseksi. Ajattelin, että opinnot olivat liian vähän teoreettisia ja liian vähän käytännöllisiä. Käytännön oppi siihen aikaan tulikin sen oikeudenalan töissä, mihin henkilö menee.

Kiinnostavinta filosofian näkökulmasta oli tietysti yleinen oikeustiede. Hallinto-oikeus ja erityisesti sosiaalioikeus oli se suunta, johon ajattelin edetä. Yksi kiinnostava tema oli julkisuus ja yksityisyyden suoja, mihin kysymyksiin myöhemmin olenkin palannut. Yksityisoikeudessa kiinnostavaa olisi ollut perehtyä enemmän sopimusoikeuteen ja tekijänoikeuteen. Tutkielmani oikeustieteen kandidaatin tutkintoa varten oli *Oikeuden perustasta: luonnonoikeusteoria ja oikeuspositivismi*. Kun kerran kadulla näin yleisen oikeustieteen professorin Kaarle Makkosen, hän sanoi, että kannattaa jatkaa, mutta meillä ei ole mitään. Aivan samoja sanoja käytti myös Erik Allardt.

Katselin paljon elokuvia elokuva-arkistossa. Jo lukioaikana Marcel Martinin kirja *Elokuvan kieli* vaikutti katsomiskokemuksiini. Tärkeitä klassikko-ohjaajia olivat Michelangelo Antonioni, Robert Bresson ja Federico Fellini. Jean-Luc Godard oli myös tärkeä, mutta enemmän elokuvan teoreettikkona kuin elokuvan tekijänä. Raoul Coutardin kuvaus teki monista elokuvista elokuvia. Elokuvien katselu väheni, kun siirryin virkauralle ja kokopäivätöihin, joissa työpäivästä ei tahtonut tulla loppua.

Huomasin, että suhtaudun melkein kaikkiin asioihin teoreettisesti, ja ajattelin siksi säilyttää musiikin sellaisena alueena, johon en suhtaudu tiedollisesti, vaan vaistonvaraisesti ja intuitiivisesti. Kävin silloin tällöin torstaijazzzeissa Tavastialla. Musiikkimakuni kärkiesimerkiksi voi sanoa jazzklassikko Sonny Rollinsin, mutta pidän myös jostain siivusta niin sanottua maailmanmusiikkia. Suomalaisessa musiikissa on paljon tunteita koskettavaa, Sibeliukselta alkaen.

Taisi olla pitkän päivätyön ensimmäisiä vuosia, kun tapasin Elektra Kurtisin ruotsinlaivalla. Cafeteria oli täynnä, ja vain siinä pöydässä oli tilaa, missä tummatukkainen kaunis nainen istui. Kun sain luvan istua, mietin, mitä sanon. Mutta Elektra aloitti ja kysyi, olenko Helsingistä. Hän oli nähnyt minut ja minäkin hänet. Muutamassa tunnissa ymmärsin, että musiikki oli hänelle tärkeintä elämässä, ja hänellä oli oma elämänsuunnitelmansa, enkä voisi olla osa sitä. Meistä tuli silti ystävät.

Elektra valaisi monia näkökulmia arkielämään ja myös arkielämän huumoria. Hän halusi pelata backgammonia, mutta minä kaipaasin keskustelua. Hän sanoi, että tärkeät asiat tulevat esiin siinä samalla. Niitä tulikin, ilman mitään kuorrutusta. Elektra opiskeli Sibelius Akatemiassa ja valmistui, soitti klassista musiikkia ja muutakin, ja hänellä oli myös oma bändi, joka soitti korkeilevampaa musiikkia. Elektra oli luova taitelija, mutta monilta tavoiltaan konservatiivi, ja luonteeltaan määrätietoinen. Hän oli viulisti ja tähtäsi Amerikkaan. Hänelle amerikkalainen musiikkimaailma oli mahdollisuus tehdä omaa musiikkia ja perustaa perhe siinä maailmassa. Kunnioitin sitä alusta alkaen. Hän tekikin myöhemmin hyvin merkittävän uran ja uutta musiikkia New Yorkissa. Tapasimme hänen Amerikkaan muuttonsa jälkeenkin muutaman kerran Suomessa.

Kerran, kun Bob Stewart oli Suomessa hänen luonaan, menimme Vanhalle Manu Dibangon konserttiin. He istuivat tietysti edessä ja minä jäin salin takaosaan. Konsertin aikana Elektra haki minut tanssimaan ja tanssimme Manu Dibangon kiihkeään musiikin tahdissa. Konsertin jälkeen he tulivat pyytämään minua kahville, ja menimme hotelli Presidentin yökahvilaan. Sellaisia yökahviloita ei taida enää olla.

Elektra kuoli muutama vuosi sitten. Hän eli sellaisen elämän kuin halusi. En kirjoita tapaamieni ihmisten elämästä, vaan vain mainitsen joitakin heistä siinä tilanteessa, mistä kirjoitan. Elektra on poikkeus tämän verran. Tätä poikkeusta perustele se, mitä hän kirjoitti World Heritage Quintetinsä Vanhalla pidetyn konsertin käsiohjelmaan vuonna 1985:

”Erkille muistoksi menneestä ja tulevasta Elektra”.

Tämä teksti on se, mikä sen ajan tapaamisten lisäksi oli vielä tuleva. Niin oli maailmankaikkeudessa säädetty.

Opiskeluaikana olin ollut virkamiesharjoittelijana silloisessa työvoimaministeriössä. Opiskelun loppuvaiheessa menin töihin Helsingin sosiaaliviraston 5. huoltotoimistoon ja sitten elatus-turvaosastolle. Työvoimatoimiston jollakin silloisella systeemillä sain työpaikan sosiaalihallituksesta. Markku Jokela, apulaisosastopäällikkö hallinto-osastolla, sittemmin kansliapäällikkö Keski-Suomen lääninhallituksessa, antoi minulle töitä. Tein erilaisia hallinnollisia selvityksiä epäselvistä kysymyksistä. Tutkin julkisuutta ja salassapitoa sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja siitä tuli pitkäaikainen sivuteema töihini. Tein myös taustaselvityksiä pitkään käynnissä olleelle hallintouudistuksen kokonaisuudelle. Tällöin sain hyvän kokonaiskäsityksen sosiaalihallituksesta. Hallinnossa on koko ajan tapahtunut jotain. Yhdessä vaiheessa ehdotettiin, että sosiaalihallitus ja lääkintöhallitus yhdistetään. Pitkä linja oli jo ollut, että sosiaalihallituksesta tehdään tutkimuslaitos ja hallinnollisia tehtäviä oli siirretty monessa vaiheessa lääninhallituksille ja Kansaneläkelaitokselle. Syntyi sosiaali- ja terveyshallitus lyhyeksi aikaa ja sen jälkeen sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus (Stakes). Se toimikin pitkään uuden konseptin mukaisesti. Ohjaustehtävä keskittyi sosiaali- ja terveysministeriöön ja erillinen valvontatehtävä eri organisaatioissa korostui.

Sitten Stakes yhdistettiin kansanterveyslaitokseen ja syntyi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. En tiedä, mikä oli uudistuksen perimmäinen peruste, mutta ainakaan se ei ollut hallinnon kehittäminen. Laitoksen tehtäviin kuuluu tutkimusta, kehittämistä, seuranta ja monia hallinnollisia tehtäviä. Oli syntynyt erilaisten toimintatapojen ja erillisten asioiden lokerikko. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa tehdään huipputyötä, mutta monissa asioissa pienin resurssein. Sen hallinnollinen asema on moniosainen.

Sosiaalihallituksessa minut oli nimitetty huolto-osaston lakimieheksi. Sinne kuului kaksi toimistoa ja asioina toimeentulotuki, vanhustenhuolto, kotipalvelut, laitoshuolto ja päihde-

huolto. Edeltäjäni oli lääninhallitukseen siirtynyt Ilkka Virtanen, jolta opin tärkeitä asioita. Huoltotoimiston päällikkö oli Tellervo Kling ja erityishuoltotoimiston päällikkö Helmi Mäki. Näissä asioissa olin mukana enemmän tai vähemmän. Työtapani oli yhteistyö kunkin sektorin asiantuntijoiden kanssa. Helmi Mäki oli Amerikassakin opiskellut sosiaalityön tutkimuksen pioneeri. Hänen kanssaan löysimme aina tulkin, joka sovitti yhteen sosiaalityön ja oikeusjärjestyksen. Kauko Salon kanssa keskusteltiin paljon toimeentulotuen järjestelmänäkökulmasta. Se oli yksi tausta koulutustapahtumille, yleiskirjeille ja muulle kuntien ohjaukselle. Jonkin aikaa olin sosiaali- ja terveysministeriössä muun muassa valmistelemaan ensimmäistä valtioneuvoston päätöstä toimeentulotuen yleisistä perusteista. Tein silloin eniten yhteistyötä Eija Koivurannan kanssa.

Olin johdonmukaisesti puoluepoliittisesti sitoutumaton, vaikken sitä ääneen sanonutkaan. Suhtauduin ihmisiin sen perusteella, mitä keskustelimme, enkä taustan perusteella. Yhteiskunnallisia ajatuksia minulla kyllä oli ja on, mutta ne eivät ole puoluepoliittisia.

Sosiaalihallituksen aikojen jälkeen eri tieteenalat ja lähestymistavat hallinnon liepeillä ovat eriytyneet eikä niiden välillä näytä olevan paljon vuorovaikutusta. Oikeudessakin pyritään kirjaimelliseen tulkintaan säädetyn oikeuden sisällä. Itse ajattelen lainsäädäntöä yhteiskunnan normatiivisen systeemin osana.

Organisaatiomuutoksen myötä siirryin sittemmin ylisosiaalineuvos Aulikki Kananon johtamalle uudelle elinympäristöosastolle ja sieltä pian Anja Lepon pyytämänä hänen luomaansa itsenäisen suoriutumisen edistäminen -yksikköön. Olin Anjan jälkeen yksikön tulosjohtaja siihen asti, kun organisaatiota taas muutettiin. En ole koskaan pyrkinyt korkeampaan asemaan, vaan mielenkiintoisiin tehtäviin ja suhteelliseen itsenäisyyteen. Niin se on mennytkin.

Se oli intensiivistä aikaa työyhteisössä. Teimme uusia asioita eikä se sujunut ilman kipinöitä, mutta saimme paljon aikaan. Monet ovat tehneet yksikön elinkaaren jälkeen ilahduttavan merkittävän uran talossa tai muualla. Jotkut tapaavat edelleen eri

Tämän maailmanfilosofisen matkakirjan miniesseet 77 maasta kertovat matkakokemuksista, historiasta, maantiedosta, yhteiskunnasta, kulttuurista ja filosofiasta. Myös työelämästä ja hallinnosta on huomioita ja muistumia. Luku Suomesta on omaelämäkerta. Monessa kohtaa vilahtaa kysymys, miten erilaisuudessa voidaan saavuttaa riittävä yhteisyys ja rauha.

BoD

9 789528 987529